

1. INLEDNING

Kultur i skilda former berikar och utvecklar individen, vidgar vyerna och skänker avkoppling och nöje. Detta är ett viktigt inslag i den enskilde kommuninvånarens livskvalitet.

Markaryds kommun tillgodoser genom biblioteken viktiga delar av invånarnas kulturbehov. Kommunens bibliotek är samlingspunkter och ett viktigt ansikte utåt för kommunen. Biblioteken ska vara centralt placerade för att stimulera till spontana besök. För det livslånga lärandet är biblioteken en central resurs, bl. a genom samarbetet mellan bibliotek, skola, utbildningsorganisationer och studieförbund.

Kultur erbjuds genom ett nära samarbete mellan Markaryds kommun, kulturellt aktiva invånare och ideella organisationer. Studieförbund, kyrkor, föreningar och enskilda spelar en avgörande roll för kulturutbudet i kommunen. Kultur och historia skapar bygdens identitet. Traditionsbärare, lokalhistoriska föreningar och hembygdsföreningar lyfter fram det unika och håller historien levande.

Kommunen verkar för att tillgodose ett differentierat kulturutbud för alla åldrar och intressegrupper. Att stimulera till kulturella upplevelser och ett eget aktivt skapande är kärnan i kulturverksamheten. Särskild omsorg ägnas åt barn och ungdomar. Det som är unikt och särpräglar kommunen i form av kulturmiljöer, traditioner och konsthantverk värnas och lyfts fram.

2. ARBETET MED PLANEN

Arbetet med planen har pågått företrädesvis under hösten 2012 i tre olika arbetsgrupper bestående av såväl tjänstemän som politiker inom utbildnings- och kulturnämnden.

Gruppen som arbetat med **Kulturarv och Allmänkultur** har utöver tjänstemän och politiker även bestått av representanter från ett studieförbund och två kulturföreningar.

Folkbiblioteksgruppen har genom sina politiker varit ute på biblioteken och fått in synpunkter från brukarna. Vidare har man inhämtat synpunkter från förskola, skola, BVC och ungdomsinspektörerna.

Gruppen som arbetat med **Skolbibliotek** har inhämtat synpunkter från elevråd, ungdomsinspektörerna samt rektorerna.

3. LAGAR OCH FÖRORDNINGAR

Följande lagar och förordningar har legat till grund för planarbetet;

- ✚ Sveriges nu gällande bibliotekslag: **Bibliotekslag (1996:1596)**
En ny bibliotekslag föreslås träda i kraft 1 januari 2014.
- ✚ Elever i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan skall enligt bestämmelsen om skolbibliotek **Skollagen (2010:800) 2 kap. 36 §** ha tillgång skolbibliotek.
- ✚ Kommunens ansvar för kulturmiljöfrågor beskrivs i **Plan och bygglagen (2010:90)**.

4. KULTURARV

Hembygdens historia och traditioner hålls levande så att kommuninvånarna ska kunna känna sin bygd. Kommunen tillsammans med enskilda personer och lokala föreningar utforskar, dokumenterar, vårdar och vidmakthåller den lokala traditionen och identiteten.

Inriktningsmål

- ✚ Den lokala historien hålls och görs levande.
- ✚ Barn och ungdomar får insikt i hur historiska händelser och livsvillkor format bygden.
- ✚ Initiativ till dokumentation, bevarande och exponering av lokal historia får ekonomiskt och organisatoriskt stöd.
- ✚ Kunskapen om hembygdens historia och det lokala kulturarvet växer.
- ✚ Besöken vid platser och miljöer som visar exempel på historiska händelser och kultur ökar.
- ✚ Under planperioden påbörjas ett arbete för att synliggöra och tillgängliggöra våra kulturhistoriska intressanta platser via digitala medier

Målen uppnås genom att:

- ✚ bibliotekens lokalhistoriska samlingar utvecklas och hålls tillgängliga för allmänheten
- ✚ arkivmaterial för forskning ställs till förfogande genom biblioteken
- ✚ möjligheten till släktforskning stimuleras och utvecklas

- ✚ arbetet med sammanställning över historisk dokumentation, lokala museer och samlingar stimuleras med ekonomiskt stöd från kommunen
- ✚ utmärkning och katalogisering av kulturhistoriskt intressanta platser och miljöer i samarbete med lokala kulturintressenter fortsätter
- ✚ minst ett kulturellt besöksmål anpassas för funktionshindrade under planperioden
- ✚ kulturguide/karta revideras och publiceras under planperioden
- ✚ kultur- och traditionsbärande material samt samlingar hålls tillgängliga för skolorna och kommunens invånare
- ✚ stöd ges till hembygds- och lokala föreningar för ett konkret projekt per år
- ✚ kulturslingor anläggs för att synliggöra kulturhistoriskt intressanta miljöer i olika delar av kommunen i samarbete med lokala föreningar, byalag etc
- ✚ lokala museer och samlingar marknadsförs och görs tillgängliga för kommuninvånare och turister

5. ALLMÄNKULTUR

Möjligheten att själva få delta i skapande verksamhet samt upplevelser av konstnärlig och artistisk karaktär berikar människors liv. Ett kulturliv som engagerar människor i konst, musik, teater, dans och film är en grundsten för god livskvalitet. Ett rikt kulturliv bygger broar mellan människor och bidrar till utveckling och framtidstro i samhället.

Inriktningsmål

- ✚ Invånare i alla åldrar får stöd i att utveckla sin kreativa och konstnärliga förmåga samt erbjuds tillfällen att inför publik visa upp sina färdigheter.
- ✚ Samarbetet mellan ansvariga för kommunalt kulturarbete och kulturföreningar, församlingar, folkhögskola och enskilda fördjupas och utvecklas.
- ✚ Ett varierat utbud av kulturupplevelser av god kvalitet erbjuds i kommunen för alla åldrar. Kommunala arrangemang skall vara funktionsanpassade.

Målen uppnås genom:

- ✚ Kulturkatalogen, en förteckning över kulturutövare i kommunen samt vår lokalguide uppdateras regelbundet och hålls tillgänglig på kommunens hemsida samt på biblioteken
- ✚ Alla elever i Markaryds skolor skall årligen erbjudas en kulturupplevelse och själva ges möjlighet att delta i skapande kulturverksamhet

- ✚ Föreningar, studieförbund och kulturaktörer inbjuds årligen till en kulturdialog för att utveckla kulturverksamheten samt samordna evenemang och kulturaktiviteter så att kommuninvånarnas skilda önskemål kan tillgodoses
- ✚ En varierad utställningsverksamhet med såväl professionella som mer hobbyutövande konstnärer/konsthantverkare med lokal och regional förankring skall erbjudas i Kulturhusets konsthall
- ✚ Ett varierat musik- och teaterutbud skall erbjudas genom i första hand stöd till olika aktörer på marknaden såsom föreningar, studieförbund etc.
- ✚ Ungdomar ska erbjudas att utöva skapande verksamhet såsom dans, teater och musik på sin fritid
- ✚ Musik, teater, dans etc. skall årligen erbjudas barn och ungdomar utanför skolans verksamhet
- ✚ Kommunen medverkar i regionala kulturprojekt i förhållande till ekonomiska och personella resurser
- ✚ Samverkan skall ske med social samvaro avseende verksamhet för äldre och för personer med funktionsnedsättning.

6. FOLKBIBLIOTEK

Nuvarande bibliotekslag är ”Bibliotekslag (1996:1596)”.

En ny bibliotekslag föreslås träda i kraft den 1 januari 2014 i ”Lagrådsremiss, Ny bibliotekslag, 7 mars 2013”. Prioriterade grupper är barn och ungdomar, personer med funktionsnedsättning, personer med annat modersmål än svenska och nationella minoriteter. Bibliotekets betydelse för demokrati, kunskapsförmedling, fri åsiktsbildning och för att främja litteraturens ställning lyfts fram i lagen. Det ska vara avgiftsfritt att låna eller på annat sätt få tillgång till litteratur oavsett publiceringsform.

Biblioteken är centrala och naturliga mötesplatser för alla, med ett varierat utbud av media och kultur. De är viktiga för demokratin samt som informations- och kunskapscentra. Bibliotek finns i Markaryd, Strömsnäsbruk, Traryd och Hinneryd som är obemannat där brukaren själv sköter sina lån.

Inriktningsmål

- ✚ Folkbiblioteken erbjuder en verksamhet med hög kvalitet, generösa öppettider och välutbildad personal.
- ✚ Biblioteken är tillgängliga för alla och en naturlig mötesplats.
- ✚ Biblioteken fungerar som lokala kulturcentra och är ett stöd för den demokratiska utvecklingen. Kommuninvånarna använder sig av biblioteken

för sin informationssökning och sitt lärande.

- ✚ Alla ska ha fri tillgång till information, litteratur och media i olika former. Biblioteket skall stimulera till läslust.
- ✚ Folkbibliotek skall finnas i Markaryd, Strömsnäsbruk, Traryd och Hinneryd.
- ✚ Antal besök och utlån på biblioteken ökar.
- ✚ Biblioteken skall på bästa sätt använda den tekniska utvecklingen inom informationsteknik
- ✚ Biblioteken erbjuder ett utbud för alla oavsett funktionshinder, språk och människors olika behov
- ✚ Biblioteken i Markaryds kommun samverkar med biblioteken i regionen, länsbibliotek, Sveriges depåbibliotek och lånecentral.

Målen uppnås genom att:

- ✚ biblioteken deltar i regionala marknadsförings- och utvecklingsprojekt och i regionala nätverk
- ✚ brukarundersökning genomförs under planperioden.
- ✚ författarbesök arrangeras varje år.
- ✚ såväl inre som yttre miljö är tilltalande för brukaren
- ✚ medieutbudet är brett och aktuellt och riktas till alla åldrar.
- ✚ Biblioteken gör informationsteknik tillgänglig för kommuninvånarna
- ✚ möjligheter finns att ladda ner e-media och information från hemsidan.
- ✚ boken kommer och bokservice till äldreboende utvecklas
- ✚ medieplan och talboksplan revideras under planperioden
- ✚ andelen mediainköp inom befintlig budget ökar
- ✚ bibliotekspersonalen deltar i arbetsgruppen ”Rätt-Att-Läsa-Rätt-Att-Förstå” samt träffa läsombuden regelbundet.
- ✚ hemsida och olika digitala arenor för biblioteksverksamhet hålls aktuella
- ✚ personalen ges möjlighet till fortlöpande kompetensutveckling

7. BARN OCH UNGA

Barnperspektivet ska vara utgångspunkten. Barn och ungdomar ska kunna påverka verksamheten och deras behov ska vara vägledande. Alla barn i Markaryds kommun får tidigt positiva läsoplevelser som skapar förväntningar på böcker och de känner sig hemma på biblioteket.

Inriktningsmål

- ✚ Alla barn i Markaryds kommun får stimulans för sin språkutveckling genom bibliotekets och kommunens språk- och läsprojekt. Alla vuxna, föräldrar och personal, jobbar i vardagen mot målet. Alla barn ska ha vuxna som läser högt och pratar om böcker.
- ✚ Ungdomarna ser biblioteket som en naturlig träffpunkt.
- ✚ Folk- och skolbiblioteken har samma biblioteksdatasystem.
- ✚ Barn och unga får genom bibliotekspersonalen tillgång till bra barn- och ungdomsböcker och stimulans för sin läsning.
- ✚ Biblioteken tillämpar FN:s barnkonvention i det dagliga arbetet.
- ✚ Fler aktiviteter riktade till ungdomar.
- ✚ Folkbiblioteken samverkar med förskola, grundskola och gymnasium.
- ✚ Samarbetet mellan de olika skolbiblioteken och folkbiblioteket utvecklas.

Målen uppnås genom att:

- 0-2 år
 - Gåvoboken ges till alla nyfödda i samarbete med BVC.
 - BVC-grupper besöker biblioteket.
 - Barnböcker lånas ut till väntrum på Familjecentral och BVC.
 - Bibliotekspersonal besöker minst 1 gång per år Familjecentral i Markaryd och öppen förskola i Hinneryd.
 - Förskolan erbjuds att låna böcker på biblioteket och samverkar kring utställningar.
- 3-5 år
 - Gåvobok till alla 4-åringar i samarbete med BVC.
 - Sagostund för 3-5-åringar på Markaryds bibliotek om minst 8 barn anmäler sig.
 - Förskolan erbjuds att låna böcker på biblioteket och samverkar kring utställningar.
- 6-12 år
 - 6-årsboken. Bokpaket med fantasieggande och språkstimulerande böcker till alla barn att arbeta med i förskoleklass
 - Barnen får sitt lånekort när de går i förskoleklass.
 - Aktivitet inom "Idrottsskolan" för åk 1-2.
 - Årskurs 2 och 5 får bokprat och allmän biblioteksinformation.
 - Varje klass i åk 4 får författarbesök.

- 13-19 år
- Årskurs 7 får bokprat och genomgång i informationssökning
 - Varje klass i åk 8 får författarbesök.
 - Åk 1 på gymnasiet får allmän biblioteksinformation.
 - Åk 2 på gymnasiet får genomgång i informationssökning och källkritik
 - Åk 3 på gymnasiet får bokprat.
 - Temakvällar på biblioteket i samarbete med Ungdomsinspektat/ungdomssamordnaren.

✚ biblioteken deltar i regionala projekt som har som syfte att göra barn och ungdomar mer delaktiga i verksamheten.

✚ barnbibliotekarien medverkar i demokratiprojektet "Ungt inflytande".

✚ träffar med förskolornas biblioteksombud från projektet "Bok söker förmedlare" arrangeras minst 1 gång/år.

✚ familjelördag arrangeras på Markaryds bibliotek.

8. SKOLBIBLIOTEK

Från den 1 juli 2011 ersattes bestämmelserna i Bibliotekslagen med Skollagens nya paragraf om skolbibliotek. I skollagen står *att eleverna i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan skall ha tillgång till skolbibliotek.*

Detta ställer krav på att eleverna har tillgång till skolbibliotek på den egna skolenheten eller på rimligt avstånd som gör det möjligt att kontinuerligt använda biblioteket. Skolbiblioteket ska omfatta böcker, facklitteratur och skönlitteratur, informationsteknik och andra medier. Biblioteket skall även vara anpassat till elevernas behov för att främja språkutveckling och stimulera till läsning.

Inriktningsmål

✚ Skolbiblioteken ska vara placerade med en inbjudande miljö.

✚ Skolbiblioteken erbjuder en verksamhet med hög kvalitet, generösa öppettider med bemanning, moderna verktyg, litteratur för olika åldrar och välutbildad personal.

✚ Skolbiblioteken har en lärande roll och ska vara en integrerad del av undervisningen.

Målen uppnås genom att:

- ✚ en handlingsplan för perioden arbetas fram
- ✚ det finns fem skolbibliotek: Timsfors, KCM, Strömsnässkolan, Hune/Höjden/Haga samt Traryd som är integrerat med folkbiblioteket
- ✚ skolornas resurser samordnas i en gemensam organisation med en utsedd samordnare
- ✚ samordnaren är ansvarig för kontakterna med folkbiblioteken
- ✚ resurser i form av personal finns kopplat till respektive skolbibliotek
- ✚ det finns en minsta grundbemanning på skolbiblioteket
- ✚ det finns ett gemensamt söksystem i skolbiblioteken
- ✚ det finns studierum/studieutrymme på 7-9 skolorna och på KCM i anslutning till skolbiblioteket